

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Střední škola Lomnice nad Popelkou
Antala Staška 213, 512 51 Lomnice nad Popelkou

Školní rok 2023/2024

Školní metodik prevence sociálně patologických jevů: Mgr. Pavel Šmejc

MPP vychází z metodického pokynu MŠMT ČR čj.10194/2002-14 a 25884/2003-24.

Základní představitelé primární prevence ve škole:

- ředitel školy Mgr. Václav Šimůnek - vytváří podmínky pro realizaci prevence, pověřuje vhodného pracovníka funkcí školního metodika prevence, zodpovídá za soustavné vzdělávání pracovníků školy v oblasti prevence, zajišťuje spolupráci s rodiči, sleduje efektivitu jednotlivých preventivních aktivit, zajistí zakotvení preventivních opatření proti sociálně patologickým jevům (dále jen SPJ) v řádu školy, provádí příslušná opatření při SPJ ve škole,
  - školní metodik prevence Mgr. Pavel Šmejc – koordinuje realizaci minimálního preventivního programu (dále jen MPP) ve škole, podílí se na vzdělávání pracovníků školy v oblasti prevence, zajišťuje hodnocení procesu a výsledků MPP, spolupracuje s okresním a krajským metodikem preventivních aktivit, se specializovanými institucemi a organizacemi, podílí se na opatření při výskytu SPJ ve škole,
  - výchovný poradce Ing. Marcela Folprechtová – se zaměřuje spíše na individuální kontakt a hledání řešení problémů jednotlivých jedinců, zejména problémy výukového a částečně i výchovného charakteru, má na starosti kariérové poradenství,
  - třídní učitel – nezastupitelná osoba ve sféře vlivu na atmosféru třídy, na vytváření důvěry ve třídě, na podporu otevřené komunikace mezi žáky ve třídě, je také v kontaktu se zákonnými zástupci – rodiči.
  - pedagogové – všichni pedagogové by měli vnímat vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech, hlavní aktivity ve škole nelze spojovat jen s určitým vyučovacím předmětem nebo skupinou předmětů, vztahy a vzájemné chování všech pracovníků školy vůči sobě, žákům a rodičům, výrazně působí na chování žáků
1. Školní metodik prevence SPJ, výchovný poradce a další vyučující zejména ZSV, OBV, OBN, společenské výchovy, kultury osobního projevu, učitelé odborného výcviku a vychovatelé v domově mládeže se budou účastnit seminářů a přednášek zaměřených na prevenci SPJ. S nimi pak seznámí ostatní pedagogické pracovníky.
  2. Školní metodik prevence nabídne vyučujícím materiály zaměřené proti SPJ, které obsahují různé formy práce s žáky, které získal na seminářích v minulém školním roce a hlavně při studijním programu pro školní metodiky prevence. K aktuálním tématům potřebných pro školu uspořádá pro pedagogické pracovníky přednášku.
  3. Pedagogičtí pracovníci mohou využívat i publikace, DVD, CD, které jsou k dispozici u školního metodika prevence SPJ, výchovného poradce, kabinetu výchovného poradce. Další publikace, DVD a CD je možné zapůjčit u organizací, které se touto problematikou zabývají. Seznam je k dispozici u výchovného poradce a školního metodika prevence.
  4. Seznámit rodiče při konzultačních dnech o problému základních drog, kterými jsou alkohol, cigarety, léky, jejichž konzumaci rodiče běžně tolerují nebo přehlížejí. Seznámit je s postihy za vandalismus a ničení majetku školy, také se záškoláctvím, které někteří podporují nebo dokonce kryjí. A samozřejmě s velkým problémem současných škol šikanou a postihy za ni.

5. Ve školním roce mají žáci možnost navštěvovat knihovnu v domově mládeže (i neubytovaní), různá filmová a divadelní představení, zúčastní se školních i okresních soutěží, všeobecných, odborných, sportovních). Žáci všech oborů jezdí na zahraniční zájezdy a žáci učebních oborů na zahraniční stáže.
6. V rámci výuky se žáci zúčastní exkurzí a výchovně vzdělávacích akcí z předmětů cestovní ruch, praxe, ekonomika, propagace, obchodní provoz, základy přírodních věd, základy ekologie, zeměpis a odborného výcviku.
7. V hodinách ZSV, OBN a OBV je zahrnuta též primární prevence drogové závislosti, dalších sociálně patologických jevů a prevence pohlavně přenosných chorob včetně AIDS. Žáci se seznámí s výrazem zdravého životního stylu: se zdravou výživou, nutností pohybových aktivit a jiné zájmové činnosti, se způsoby udržení psychického zdraví, se způsoby zvyšování a udržování sebevědomí a s asertivními technikami (odmítnutí drogy apod.). Žáci závěrečných ročníků se seznámí s možnostmi a náplní Úřadu práce v Semilech, kam každoročně jezdí.
8. Na nástěnce výchovného poradce a školního metodika prevence budou důležité informace k této problematice. Také adresy kontaktních center.
9. Školní metodik prevence v případě potřeby seznámí ostatní pedagogické pracovníky s významnými a aktuálními informacemi této problematiky, se kterými se seznámil na školeních, časopisech, věstnících a internetu.
10. V případě nutnosti bude metodik školní prevence informovat pedagogicko-psychologické poradny, sociální odbory podle bydliště žáka, probační a mediační službu. Vždy podle věku a bydliště žáka. Pomůže také zařídit odborné konzultace k těmto problémům, pokud bude zájem rodičů nebo zletilých žáků.
11. Škola úzce spolupracuje s domovem mládeže. Denní režim je nastaven tak, aby podporoval zdravý tělesný a duševní vývoj ubytovaných žáků a dával jim dostatek prostoru pro individuální potřeby. Vedením ke zdravému životnímu stylu se budou vychovatelé snažit potírat SPJ a nežádoucí chování žáků. Vychovatelé budou rozvíjet kompetence žáků zejména v komunikaci a spolupráci se spolubydlícími vrstevníky. Převážně jako klubová činnost budou fungovat zájmové útvary, vycházet se bude z principu nabídky a poptávky. Žákům bude nabídnuta pestrá škála zájmových útvarů i příležitostných akcí, na jejichž realizaci se budou podílet z velké části vychovatelé. Konkrétní zájmové útvary, akce DM jsou k nahlédnutí v plánech DM. Pedagogickým ovlivňováním volného času budou výchovní pracovníci podporovat aktivitu žáků, poskytovat prostor pro spontánní činnost, seberealizaci, sociální kontakty. Žáci budou vedeni k účelnému využívání volného času, k aktivnímu stylu života. Ve své práci se vychovatelé zaměří na prevenci SPJ jako je kouření a alkoholismus, Různé druhy závislostí, šikana, agresivita, záškoláctví apod. Budou nadále spolupracovat s metodikem prevence a výchovným poradcem. Doplnovat minimální preventivní program o další akce.
12. Škola i DM budou pokračovat ve spolupráci s Policií ČR, sociálními odbory MÚ, Střediskem volného času v Lomnici nad Popelkou, KIS v Lomnici nad Popelkou, městským muzeem, ZŠ Lomnice nad Popelkou, ZUŠ Lomnice nad Popelkou a dalšími subjekty.
13. Vedení vlastních záznamů o přehledu realizovaných kroků aktivit v průběhu školního roku. Měřením efektivity může být ohlas žáků, vedení školy, ostatních pedagogů. Využit pro svou práci i dotazníky, slohové práce žáků apod.
14. Program, jeho efektivita, bude vyhodnocena. Hodnocení bude probíhat dotazníkovým šetřením. Porovnáním výsledků zmapujeme situaci na škole. Cílovými skupinami budou všechny třídy.
15. Součástí MPP je také Program proti šikanování ve školách.
16. **Základní školské dokumenty a podpůrná legislativa pro oblast prevence**
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

- Metodický pokyn MŠMT č.j. 20 006/2007-51 k primární prevenci SPJ u dětí, žáků, studentů ve školách a školských zařízením
- Metodický pokyn MŠMT č.j. 14514/2000-51 k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení Č.j.: 28 275/2000-22
- Národní osnovy pro vzdělávání metodiků primární prevence škol a školských zařízení
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví Č.j.: 10194/2002-14
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance Č.j.: 14 423/99-22
- Spolupráce škol a předškolních zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané Č.j.: 14 144/98-22
- Zákon č. 561/04 Sb., školský zákon
- Zákon č. 91/1998 Sb., o rodině
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 140 a 141/1961 Sb., trestní zákon a trestní řád
- Zákon č. 122/2001 Sb., o Policii ČR
- Zákon č. 124/1993 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi
- Vyhláška č. 75/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Směrnice č. 5/11 upravující poskytování poradenské služby na střední škole

17. **Kontaktní místa**

- Záchranná služba 155
- Policie 158
- Policie Lomnice nad Popelkou tel.: 481 671 333, 974 475 701
- Policie Semily tel.: 481 623 333, 974 475 111
- Poradna pro odvykání kouření praktického lékaře – MUDr. Petr Lisý, Obránců míru 866, Lomnice nad Popelkou, tel. 481 673 635
- Středisko výchovné péče pro děti a mládež „Čáp“ – Na Výšinách 451/9, Liberec, tel. 482 750 807
- K-CENTRUM Liberec, Rumunská 5, tel. 482 713 002
- Linka důvěry Liberec – NONSTOP, tel.: 485 177 177, 485 106 464, 606 450 044
- Pedagogicko psychologická poradna – Nádražní 213, Semily, tel.: 481 625 390
- J. Fučíka 61, Lomnice nad Popelkou, tel.: 481 671 792
- Soukromá poradenská praxe – Mgr. Igor Pavelčák, tel. 728 022 618
- Detoxikační centrum Liberec – tel. 606 123 100
- Toxikologická laboratoř – Liberec, – 485 312 881
- Probační a mediační služba – Bítouchovská 1, Semily, tel.: 481 663 401

Mgr. Pavel Šmejč
metodik primární prevence

První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem

Jak jednat s lidmi, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog

Návykové látky, zejména pervitin a halucinogeny (tripy), zvyšují riziko agresivního jednání. Je třeba zachovávat následující pravidla:

- logické argumenty a slovní obsah nemívají u intoxikovaných valný význam, při otravě návykovými látkami a alkoholem nelze příliš spoléhat na komunikaci s poškozeným
- intoxikovaní zejména drogami často reagují na neverbální komunikaci; je vhodné pokud možno vyhnout se prudkým pohybům, mluvit klidně, tišeji, pomaleji a v hlubší hlasové poloze
- odklad přivolání lékařské pomoci může vážně ohrozit na zdraví nebo životě; důvodem k okamžitému odbornému zákroku je pouhé podezření z otravy.

První pomoc než přijde lékař

Zajistěte dostatek čerstvého vzduchu, nepodávejte alkohol, černou kávu ani mléko. Maximální dostatek čerstvého vzduchu je třeba zajistit zejména když k otravě došlo vdechováním škodlivých látek. Pokud možno je třeba opatřit informace o látce (nebo látku), která byla požitá. Informace (látku) předejte přivolanému lékaři. Usnadní to léčbu, u řady látek jsou známy účinné protijedy.

Důležité je odlišit jakou cestou došlo k intoxikaci a odlišit, zda je intoxikovaný při vědomí nebo v bezvědomí

Při vědomí – k otravě došlo ústy

- podat větší množství vody (případně s živočišným uhlím, je-li po ruce)
- vyvolat stlačením kořene jazyka zvracení
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit pokud možno informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Při vědomí – k otravě došlo nitrožilní cestou nebo vdechnutím

- zajistit maximálně možný dostatek čerstvého vzduchu
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři
- zvracení nemá smysl vyvolávat, látka neprošla zažívacím ústrojím

Při bezvědomí

Nikdy nepodávat nic ústy! Nesnažit se vyvolat zvracení!

- položit postiženého do stabilizované polohy, aby nezapadl jazyk
- sledovat dýchání - **při zástavě dechu** uvolnit dýchací cesty (záklonem hlavy a odstraněním zvratků nebo cizího tělesa tím, že sáhneme do úst a vyčistíme je(a zahájit dýchání z úst do úst
- zabránit prochlazení
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Specifika otrav u různých návykových látek

Alkohol

U těžších otrav je nebezpečí vdechnutí zvratků nebo zástavy dechového centra. Nepodceňujte těžší opilost a volejte lékaře.

Marihuana a hašiš

Časté jsou úzkostné stavy. Je třeba zajistit dohled, aby osoba pod vlivem drogy neublížila sobě nebo druhému. Lékařskou pomoc je třeba zajistit zejména proto, že po odeznění účinků drogy přetrvávají duševní problémy.

Halucinogeny (tripy)

Je vhodné zajistit nepřetržitý dohled více osobami, pod vlivem drogy mohou postižení jednat agresivně, nesmyslně a nebezpečně. Poměrně časté jsou úzkostné stavy a pocity pronásledování (pozor na pády z oken). Lékařská pomoc je naléhavě nutná.

Pervitin

I zde je vhodné zajistit dohled více osobami, protože i zde je riziko nesmyslného a nebezpečného jednání. Úzkostné stavy, pocity pronásledování, někdy i halucinace.

Opioidy (heroin)

Předávkování je poměrně časté, dostavuje se tlumivý účinek na dýchání. Časté je bezvědomí a zástava dechu. Účinky se někdy podobají těžké opilosti.

Těkavé látky (ředidla, rozpouštědla, lepidla)

Intoxikovaný je masivně cítit těmito látkami, při silné otravě může rychle dojít k zástavě dechu a bezvědomí.

Co dělat, když.....?

Co dělat, když máme podezření na zneužívání návykových látek studentem?

- student má zřejmě látku u sebe
  - student zřejmě experimentuje s drogou
  - našla se neznámá látka
1. Provést diskrétní šetření pohovorem se studentem
  2. Navázat atmosféru vzájemné důvěry
  3. Nabídnout pomoc specializovaného zařízení

Co dělat, když máme důvodné podezření na zneužívání návykových látek studentem?

- student je ve škole pod vlivem drogy
1. Rozhovor se studentem lze pouze, je-li student schopen komunikace
  2. Kontaktovat rodiče - seznámit s postupem školy, domluva o dalším postupu, nabídnout pomoc odborníků včetně kontaktů
  3. V případě, že rodič nezajistí další péči o své dítě, uvědomit oddělení sociální prevence a kurátorské činnosti, které se zabývá sociálně právní ochranou dětí a mládeže

Co dělat, když hrozí akutní kolaps z předávkování /intoxikace/?

Je-li student prokazatelně během vyučování ovlivněn drogou /či alkoholem/, ředitel/ka/ školy dle pokynu ministra školství:

1. Posoudí zdravotní stav studenta. Není-li ohrožen na životě, jsou-li zachovány základní životní funkce
2. Poskytne /zajistí poskytnutí/ základní první pomoci
3. Přivolá odbornou lékařskou pomoc /155/

V případě, že není zcela jasné, z jaké příčiny došlo k bezvědomí /onemocnění, droga, alkohol/, je dle zkušenosti lepší při telefonátu sdělit, že jde o bezvědomí z nejasné příčiny, kdy student nereaguje na slovní ani bolestivý podnět:

4. Uvědomí rodiče
5. Posléze uvědomí OŠM KÚ LK, metodika prevence na pedagogicko-psychologické poradně

Dealerství, podezření na porušování mravní výchovy mládeže /§ 217 tr. zákona/ a zanedbání povinné péče

- student svádí ostatní ke zneužívání drogy
- student nabízí drogu
- v okolí školy je možné získat drogu

Ředitel školy dle pokynu ministra školství:

- 1/ Upozorní rodiče
- 2/ Uvědomí oddělení péče o dítě, sociální prevence a kurátorské činnosti
- 3/ Kontaktuje policii

Identifikace a ukládání látek

Obdrží-li nebo zajistí-li pedagog podezřelou látku a je podezření, že se jedná o drogu, v přítomnosti dalšího člena pedagogického sboru uloží tuto látku do obálky. Na obálku vypíše datum, čas a místo zajištění látky. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a uschová ji do školního trezoru. Poté je bezodkladně třeba vyrozumět Policii ČR. Ta provede další úkony ke zjištění o jakou látku se jedná. Identifikaci provede vždy policie, v žádném případě pedagog a to ani chemik.

Pokud je zajištěna podezřelá látka u dítěte, které jeví známky otravy, předá se látka (stejným způsobem uložená) přivolanému lékaři. Usnadní to další léčbu, protože u řady látek jsou známy účinné protijedy. Další postup týkající se identifikace látky zajistí ošetřující lékař ve spolupráci s Policií ČR.

Vymezení opatření při výskytu drog, násilí a šikany ve školách a školských zařízeních

Sociálně-právní ochrana dětí

Zákon č.359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí vymezuje základní zásady sociálně-právní ochrany dětí; v oblasti sociálně patologických jevů zejména v § 6-9. Opatření na ochranu dětí, preventivní a poradenská činnost jsou dány § 10-14. Povinnosti státních orgánů, dalších právnických a fyzických osob a pověřených osob jsou dány v § 53.

Ve školách a školských zařízeních se právní odpovědnost týká zejména výskytu drog, násilí a šikany. V případě drog se jedná o kategorii tzv. nelegálních omamných a psychotropních látek.

Drogy

V současné době je podle platných zákonů trestný ten,

- kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekurzor nebo jed,

§ 187 trestního zákona

- kdo bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém,

§ 187 trestního zákona

- kdo neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku

přestupek na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi § 30 odst.1, písm. j, zák. 200/1990

- kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky nebo jedu

§ 188 trestního zákona

- kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje, a nebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří

§ 188a trestního zákona

Šikana

Dochází-li k šikanování dětí v průběhu vyučování, nese plnou odpovědnost za vzniklou újmu školské zařízení. V případě právní subjektivity nese odpovědnost škola, v případě opačném zřizovatel školy. Odpovědnost ředitele školy nebo pedagoga tím samozřejmě není vyloučena, mohou být postiženi pracovněprávně.

Na školském zařízení může rodič nebo zákonný zástupce šikanovaného dítěte požadovat náhradu škody jak na věcech (roztrhané, zničené, ztracené oděvy, školní pomůcky apod.), tak i na zdraví (újma fyzická či psychická).

Odpovědnost rodičů může být stanovena v souladu s trestním zákonem, který stanoví odpovědnost rodičů, kteří zanedbávají výchovu dětí. Podle trestného činu ohrožování mravní výchovy lze postihnout rodiče, jejichž děti se dopouštějí protispolečenských a asociálních jednání.

Odpovědnost pachatelů šikany je dána věkem. Dítě mladší 15 let nemůže být trestně postiženo. To neznamená, že nezletilec se nemůže dopustit jednání, které nebýt toho, že nedosáhl potřebného věku, by bylo trestně postižitelné a splňovalo znaky trestného činu.